

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

Political Culture of Teachers
in
Bangkok

Mr. Polsuk Jirakraisiri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Political Science

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1977

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

(Handwritten signature)

.....
(ศาสตราจารย์ ดร. วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ)

คณบดี

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

(Handwritten signature) ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุจิต บุญบงการ)

(Handwritten signature) กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยอนันต์ สมุทวณิช)

(Handwritten signature) กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทินพันธุ์ นาคะตะ)

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยอนันต์ สมุทวณิช

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์เรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองของครูในกรุงเทพมหานคร
โดย นาย พลศักดิ์ จิรไกรศิริ
แผนกวิชา การปกครอง

หัวข้อวิทยานิพนธ์ วัฒนธรรมทางการเมืองของครูในกรุงเทพมหานคร
ชื่อ นาย พลศักดิ์ จิร โกรศิริ แผนกวิชาการปกครอง
ปีการศึกษา ๒๕๑๔

บทคัดย่อ

ในสังคมไทยเรารู้ว่าครูเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เป็นผู้นำของเยาวชน ที่จะต้องรับผิดชอบต่ออนาคตของชาติไทย และเป็นผู้ที่จะต้องถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยไปให้แก่เด็กเหล่านี้ แต่ขณะนี้ยังไม่มีผลงานการวิจัยใดที่จะมาอธิบายว่า ครูไทยส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองที่สอดคล้องกับการปกครองแบบประชาธิปไตยหรือไม่ ความรู้เหล่านั้นจะมีความสำคัญต่อการพัฒนาทางการเมืองไปสู่การปกครองแบบประชาธิปไตยในประเทศไทย

ระเบียบวิธีในการวิจัย เราใช้การเก็บข้อมูลทั้งจากสนามและจากเอกสารต่างๆ ข้อมูลจากสนามเก็บจากครู ๔๑๘ คน ซึ่งตอบแบบสอบถามได้สมบูรณ์ จากการสุ่มตัวอย่างครู ๒๖๖ คน ในโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยม ๑๒ แห่งและโรงเรียนราษฎร์ระดับมัธยม ๑๒ แห่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร แบบสอบถามมีทั้งหมด ๖๘ ข้อแต่ละข้อได้รับการทำ Internal Consistency Test มาแล้ว เป็นคำถามแบบเห็นด้วย-ไม่เห็นด้วยทั้งสิ้น มีค่าแปรตามต่อการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและแบบเผด็จการ ส่วนตัวแปรอิสระคือประเภทของโรงเรียน ระดับการศึกษาและเพศ

จากการวิจัยค้นพบว่า ครูไทยส่วนใหญ่มีทั้งวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและแบบเผด็จการในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นการขัดแย้งทางวัฒนธรรมทางการเมืองอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ ครูในโรงเรียนรัฐบาลและราษฎร์ที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและแบบเผด็จการยังมีจำนวนใกล้เคียงกัน และยังคงพบวาระระดับของการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญต่อการมีวัฒนธรรมทางการเมืองทั้งแบบประชาธิปไตยและแบบเผด็จการแต่ไม่สำคัญมากนัก รวมทั้งเพศก็เป็นปัจจัยสำคัญต่อการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแต่ไม่มากนัก ในทำนองกลับกัน เพศไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญต่อการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการ

Thesis Title Political Culture of Teachers in Bangkok
Name Mr. Polsuk Jirakraisiri Department Government
Academic Year 1976

ABSTRACT

It is a common knowledge that teachers have an important role in inculcating values and norms which may affect political thinking and attitudes of the youth. It is, therefore, interesting to try to assess their political attitudes particularly those concerning democratic and undemocratic norms

This thesis is a result of a survey research in which 419 teachers were chosen from 640 sampling units covering 16 public secondary schools and 16 private secondary schools. A questionnaire consisting of 68 items was used, each item was tested by internal consistency test. All items were designed on the agree - disagree scale.

There were two types of variables which the researcher looked into. Democratic political culture and authoritarian political culture were taken as dependent variables while categories of school, levels of education and sexes were treated as independent variables.

It is found that the majority of Thai teachers have mixed political culture -both democratic and authoritarian. The numbers of teachers in public secondary schools and their counterparts in private secondary schools who have this mixed political culture are almost equal. The findings indicate that levels of education are of little

importance to democratic and authoritarian political culture.

Although sexes are a little important factor to democratic political culture, but they are not important to authoritarian political culture.

กิติกรรมประกาศ

การเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้ เป็นการวิจัยสนามควบคู่ไปกับการวิจัยเอกสาร สำหรับการวิจัยสนามนั้น ผู้วิจัยได้รับการช่วยเหลืออย่างค้ำจุนจาก คุณเตือนจิตร์ กิติน-สาโรจน์ คุณเตือนใจ น้อยเปี่ยม คุณอุทัยและคุณสมภพ จิรไกรศิริ รวมทั้งผู้ช่วยอีกหลายคน ซึ่งไม่ได้ปรากฏนามในที่นี้ โดยเฉพาะผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชอนันต์ สมุทวณิช ที่ได้ควบคุมการวิจัย จนสำเร็จเรียบร้อย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อ ดร.ศุภยเทพ สุวรรณจินดา ที่ได้ช่วยกรุณาอ่าน Research Proposal และได้ช่วยแนะนำสิ่งที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยนี้ และต่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมปพันธุ์ นาคะตะ ที่ได้ช่วยอธิบายการ Internal Consistency Test และได้ประสาทวิชาความรู้ต่างก้านการวิจัย ทั้งจากในชั้นเรียน และจากการที่ได้เป็นผู้ช่วยวิจัยของท่าน

นอกจากนั้น ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณครูทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการออกแบบสอบถาม และหวังว่าความกรุณาที่ได้รับจากท่านคงจะไม่สูญเปล่า แต่จะเกิดผลต่อการวิจัยทางด้านนี้ในภายหน้า ซึ่งอาจนำไปประกอบการศึกษาถึงอนาคตทางการเมืองของประเทศไทยได้

การวิจัยนี้ได้รับทุนจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย ผู้ที่จะต้องขอขอบพระคุณเป็นพิเศษอีกสองท่าน คือคุณแม่เอี่ยม-ละออ มีตรกุล ณ อปุรยา ซึ่งเป็นมารดาของภรรยาของผู้วิจัยและคุณจิรวรรณ จิรไกรศิริ ซึ่งเป็นภรรยาของผู้วิจัย เพราะได้ช่วยเป็นกำลังใจและได้ช่วยให้ผู้วิจัยมีเวลาว่างมาก ขอที่จะ เขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้จนสำเร็จ

พลศักดิ์ จิรไกรศิริ

มกราคม ๒๕๒๐

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
รายการตารางประกอบ	ญ
บทที่	
๑. บทนำ	๑
สภาพของปัญหา	๒
ความสำคัญของปัญหา	๓
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๑๓
ขอบเขตของการศึกษา	๑๕
ประโยชน์ของการศึกษา	๑๖
แนวความคิดในการวิจัย	๒๐
ประชาธิปไตยและเผด็จการ	๒๐
วัฒนธรรมทางการเมือง	๒๘
การอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง	๓๘
สมมติฐาน	๔๕
๒. ระเบียบวิธีในการวิจัย	๔๘
วิธีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล	๔๘
วิธีการสุ่มตัวอย่าง	๔๘
การกระจายประชากร	๕๓
การห้ามวลประชากร	๕๔
การวิเคราะห์ข้อมูลสนาม	๕๔
การสร้างแบบสอบถาม	๕๔
Internal Consistency Test	๕๘

๓. วัฒนธรรมทางการเมืองของไทย	๖๓
ลักษณะทั่วไปของสังคมไทย	๖๔
วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทย : รายงานการวิจัยในอดีต	๗๑
การเรียนรู้ทางสังคมและบทบาททางการเมืองของครูไทย	๘๔
สรุป	๙๖
๔. วัฒนธรรมทางการเมืองของครู	๙๘
ระดับของการมีวัฒนธรรมทางการเมืองของครู	๙๘
ระดับของการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	๙๘
ระดับของการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการ	๑๑๔
วัฒนธรรมทางการเมืองของครูกับประเภทของโรงเรียน	๑๒๖
วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยกับประเภทของ โรงเรียน	๑๒๗
วัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการกับประเภทของโรงเรียน	๑๒๘
วัฒนธรรมทางการเมืองของครูกับระดับของการศึกษา	๑๓๐
วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยกับระดับการศึกษา	๑๓๑
วัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการกับระดับของการศึกษา	๑๓๔
วัฒนธรรมทางการเมืองของครูกับเพศ	๑๓๕
วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยกับเพศ	๑๓๖
วัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการกับเพศ	๑๓๗
สรุปผลการวิจัย	๑๓๘
๕. สรุป	๑๔๓
ภาคผนวก	๑๔๕
บรรณานุกรม	๑๕๐
ประวัติการศึกษา	๑๕๐

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

๑.	จำนวนนักเรียนครู ในภาคปกติตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๑๑-๒๕๑๗	๑๑
๒.	จำนวนนักเรียนครู ในภาคค่ำตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๑๑-๒๕๑๗	๑๒
๓.	โรงเรียนรัฐบาลที่ได้รับการ สุ่มตัวอย่าง ขึ้นมาทำวิจัย	๕๐
๔.	โรงเรียนราษฎร์ที่ได้รับการ สุ่มตัวอย่าง ขึ้นมาทำวิจัย	๕๑
๕.	จำนวนครูตามการ สุ่มตัวอย่าง ในโรงเรียนรัฐบาลและราษฎร์ จำแนก ตามประเภทของโรงเรียน เพศ และระดับการศึกษา	๕๒
๖.	การกระจายของกลุ่มประชากร สุ่มตัวอย่าง	๕๓
๗.	โรงเรียนที่ได้รับการ สุ่มตัวอย่าง ขึ้นมาทำ Internal Consistency Test	๕๔
๘.	Test of Internal Consistency	๖๐
๙.	คะแนนของแต่ละบุคคลในแต่ละข้อของสเกล ส	๖๖
๑๐.	ระดับของทัศนคติแบบประชาธิปไตย	๗๗
๑๑.	ระดับของทัศนคติแบบเผด็จการ	๗๘
๑๒.	คำถามที่ ๒๑ ท่านเข้าใจเรื่องเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ประชาธิปไตย และหน้าที่พลเมือง ท่านทราบมาจากไหน	๘๕
๑๓.	ระดับของการ มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	๘๘
๑๔.	คำถามเกี่ยวกับการมีจิตใจที่ต้องการ ปกครองแบบประชาธิปไตย	๑๐๑
๑๕.	คำถามเกี่ยวกับการ ยึดมั่นในความสำคัญ คุณค่า และศักดิ์ศรีของบุคคล	๑๐๒
๑๖.	คำถามเกี่ยวกับการ มีความเชื่อมั่น ในความสามารถของบุคคล	๑๐๓
๑๗.	คำถามเกี่ยวกับการ เคารพในสิทธิและ เสรีภาพของผู้อื่น	๑๐๔
๑๘.	คำถามเกี่ยวกับการ มีความเชื่อมั่น ในความเสมอภาคของมนุษย์	๑๐๖
๑๙.	คำถามเกี่ยวกับการ ยึดถือ เนกตาทาของการ ปกครองแบบประชาธิปไตย	๑๐๗
๒๐.	คำถามเกี่ยวกับการ สนใจในการ มีส่วนร่วม ในกิจกรรมทางการเมือง และการ ปกครอง	๑๐๘

ตารางที่

มี
หน้า

๒๑. คำถามเกี่ยวกับการ มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตนและ มีความเชื่อมั่นในตนเอง	๑๐๘
๒๒. คำถามเกี่ยวกับการ มองโลกในแง่ดี มีความไว้วางใจในผู้อื่น	๑๑๐
๒๓. คำถามเกี่ยวกับการ มีความเชื่อมั่นในตัวเจ้าหน้าที่หรือสถาบัน ทางราชการและทางการเมือง	๑๑๑
๒๔. คำถามเกี่ยวกับการ รู้จักการ วิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและ ในทางสร้างสรรค์	๑๑๒
๒๕. คำถามเกี่ยวกับการ มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย	๑๑๓
๒๖. ระดับของการ มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการ	๑๑๕
๒๗. คำถามเกี่ยวกับการ นิยมยึดถือในตัวบุคคลมากกว่าหลักของเหตุผล	๑๑๗
๒๘. คำถามเกี่ยวกับการ นับถือระบบอาวุโส	๑๑๘
๒๙. คำถามเกี่ยวกับการ มอบความรับผิดชอบในทุกสิ่งทุกอย่างไว้ที่ผู้นำ	๑๑๙
๓๐. คำถามเกี่ยวกับการ นิยมอำนาจเด็ดขาด	๑๒๐
๓๑. คำถามเกี่ยวกับการ อ่อนน้อมยอมจำนนต่อผู้มีอำนาจ	๑๒๑
๓๒. คำถามเกี่ยวกับการ ไม่ยอมรับความเสมอภาคของบุคคล	๑๒๒
๓๓. คำถามเกี่ยวกับการ ไม่ยอมรับความแตกต่างของบุคคลในการใช้ สิทธิเสรีภาพของเขา	๑๒๓
๓๔. คำถามเกี่ยวกับการ ยึดมั่นในค่านิยมแบบเดิม	๑๒๔
๓๕. คำถามเกี่ยวกับการ มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการ	๑๒๕
๓๖. ครูที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ในโรงเรียนรัฐบาล และราษฎร์	๑๒๘
๓๗. ครูที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการ ในโรงเรียนรัฐบาล และราษฎร์	๑๒๙
๓๘. ครูที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในแต่ละระดับ การศึกษา	๑๓๓

ตารางที่

ฉ

หน้า

๓๕. ครูที่มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบเผด็จการ ในแต่ละระดับการ ศึกษา	๑๓๔
๔๐. ครูชายและหญิงที่มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบประชาธิปไตย	๑๓๗
๔๑. ครูชายและหญิงที่มีวัฒนธรรมทางการ เมืองแบบเผด็จการ	๑๓๘
๔๒. จำนวนครูชายและหญิง โรงเรียนรัฐบาลและราษฎร์ที่มีจิตใจ แบบประชาธิปไตยในแต่ละระดับการศึกษา	๑๔๐
๔๓. จำนวนครูชายและหญิง โรงเรียนรัฐบาลและราษฎร์ที่มีจิตใจ แบบเผด็จการในแต่ละระดับการศึกษา	๑๔๑